

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/1/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6121500589
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ľubomír Šabla
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6121500589.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ľubomíra Šablu a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a JUDr. Dušana Ďuriana ako členov senátu, v spore žalobcov: 1/ A. B., nar. XX. XX. XXXX a 2/ A. B., nar. XX. XX. XXXX, obaja trvale bytom C. X, XXX XX C., obaja právne zastúpení JUDr. Tomášom Hláčikom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom Železničná 173, 976 62 Brusno, proti žalovaným: 1/ D. C., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom E. XX, XXX XX E., právne zastúpený JUDr. Jozefom Bónom, advokátom, Advokátska kancelária so sídlom A. Hlinku740/11, 965 01 Žiar nad Hronom a 2/ Wüstenrot poisťovňa, a. s., so sídlom Karadžičova 17, 825 22 Bratislava, IČO: 31 383 408, právne zastúpený SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., so sídlom Štefánikova 8, 811 05 Bratislava, IČO: 36 853 186, v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 20C/65/2021 – 172 zo dňa 09. augusta 2022 ako súdu prvej inštancie, takto

rozhodol:

I. Odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti I. a II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie o čiastočnom vyhovení žalobe o d m i e t a.

II. Rozsudok súdu prvej inštancie v III. výroku o čiastočnom zamietnutí žaloby m e n í tak, že žalovaní 1/ a 2/ s ú p o v i n n í zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi 1/ sumu 22 000,- € a žalobkyni 2/ sumu 22 000,- €, všetko v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku s tým, že v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných a vo zvyšnej časti, t.j. v časti sumy 78 000,- € uplatňovanej žalobcom 1/ a v časti sumy 78 000,- € uplatňovanej žalobkyňou 2/ žalobu z a m i e t a.

III. Žalovaní 1/ a 2/ s ú p o v i n n í nahradiť spoločne a nerozdielne žalobcom 1/ a 2/ trovy konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania s tým, že v rozsahu plnenia jedného zo žalovaných zaniká povinnosť druhého zo žalovaných.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovaným 1/ a 2/ povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ nemajetkovú ujmu po 20 000,- € v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozhodnutia s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého žalovaného (I. a II. výrok); v prevyšujúcej časti (t.j. v časti uplatňovanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy po 80 000,- € pre každého zo žalobcov) žalobu zamietol (III. výrok) a vyslovil, že žalovaný 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/ a 2/ podľa pomeru úspechu v rozsahu 60 %, ktoré sú žalobcovia 1/ a 2/ povinní zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia o výške trov s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého (IV. výrok).

2. Z vykonaného dokazovania pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že dňa 25.08.2020 v čase o 20.45 hod. došlo na ceste 1/69 v 13,60 km v katastri obce F., obec F., okres G. G. k dopravnej nehode motocykla značky Keeway TX 125, EVČ: G. XXX B., ktorý bol vedený A. B., nar. XX. XX. XXXX, zomr. XX. XX. XXXX, naposledy bytom C. X, G. G. (synom žalobcov 1/ a 2/) a osobného motorového vozidla značky Citroen C - Elysee, EČV: H. XXX I., ktoré bolo vedené žalovaným 1/, ktorý bol v čase dopravnej nehody vlastníkom aj prevádzkovateľom motorového vozidla a to tak, že žalovaný 1/ pri odbočovaní z hlavnej cesty vľavo na cestu č. III/2413 vedúcu do obce F. nedal prednosť v jazde protiidúcemu motocyklu, ktorý bol vedený A. B., čím žalovaný 1/ porušil dôležitú povinnosť podľa ustanovenia § 19 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej aj „zákon č. 8/2009 Z.z.“). A. B. následne narazil do prednej pravej bočnej časti osobného motorového vozidla žalovaného 1/. Pri dopravnej nehode utrpel A. B. závažné zranenia, ktorým dňa 26.08.2020 v čase o 22.25 hod. v nemocnici F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici podľahol. Bezprostrednou príčinou smrti bol úrazovo krvácajúci šok pri polytraume s postihnutím všetkých životne dôležitých orgánových systémov, ktoré utrpel v dôsledku dopravnej nehody. Týmto nedbanlivostným konaním žalovaný 1/ naplnil znaky skutkovej podstaty prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a ods. 2 písm. a) Trestného zákona, za čo bol trestným rozkazom Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 5T/9/2021 – 260 zo dňa 12.03.2021, právoplatným a vykonateľným 10.04.2021 uznaný vinným a bol mu uložený trest odňatia slobody vo výmere dvoch rokov s podmieneným odkladom na skúšobnú dobu v trvaní troch rokov a trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu na dobu 40 mesiacov.

3. Zo znaleckého posudku znalca z odboru cestnej dopravy J. K. L. zo dňa 30. 11. 2020 vypracovaného v trestnom konaní vedenom na OR PZ Banská Bystrica pod ČVS: ORP-644/1-VYS-B5-2020 vyplynulo, že žalovaný 1/ pri vedení motorového vozidla počas odbočovania vľavo na križovatke vozidlo nezastavil, cez križovatku prešiel v rýchlosti cca 40 km/h a vodičovi motocykla takýmto nepredvídateľným konaním nedal šancu vykonať uhybáči manéver a zachrániť sa. Z konania vyplynulo, že žalovaný 1/ videl svetlá približujúceho sa motocykla, napriek tomu nezastavil, nedal mu prednosť, a teda svojím konaním porušil dôležitú povinnosť uvedenú v § 19 ods. 4 zákona č. 8/2009 Z. z. o cestnej premávke. V trestnom konaní bolo zistené, že A. B. pri vedení motocykla v smere od Zvolena do Banskej Bystrice neporušil žiadnu svoju povinnosť. Motocykel bol v dobrom technickom stave, bol riadne osvetlený, rýchlosť, ktorou prechádzal daným úsekom, bola nižšia ako maximálna povolená rýchlosť, A. B. bol riadne usstrojený pre jazdu na motocykli, mal nasadenú bezpečnostnú prilbu, rukavice, či ochrannú motorkársku bundu.

4. V dôsledku neoprávneného zásahu žalovaného 1/ došlo k násilnému pretrhnutiu rodinných a citových väzieb vyplývajúcich predovšetkým z intenzity vzťahu medzi žalobcami 1/ a 2/ ako rodičmi a nebohým synom, o to viac, že išlo o ich jediného potomka. Žili v spoločnej domácnosti, trávili spolu voľný čas, žili ako rodina bežným životom, syn mal svoje záujmy, mal priateľku. Všetko robievali spoločne, lyžovali, vozili sa na motorkách, pripravovali sa na majstrovstvá sveta v lukostrelbe, vzájomné spolužitie bolo funkčné, bezproblémové, syn brigádoval, aby si zabezpečil príjem, chcel študovať na vysokej škole. Keď boli rodičia chorí, staral sa o nich, keď si starý otec zlomil nohu, vozil ho po ošetreniach. Od jeho smrti prežívajú neopísateľný smútok, pocity úzkosti, depresie, prejavilo sa to aj na ich zdravotnom stave. Žalobca 1/ trpí vysokým krvným tlakom, žalobkyňa 2/ trpí depresiami, ako uviedla, v podstate nespí.

5. Na základe takto vykonaného dokazovania s poukazom na ust. § 11, § 13 ods. 1 až 3, § 16, § 420 ods. 1, § 441 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v platnom znení (ďalej aj „OZ“) a § 4 ods. 1, 2 a 4 zákona č. 381/2001 Z.z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej aj „zákon č. 381/2001 Z.z.“) súd prvej inštancie dospel k nasledovným záverom:

6. Po ustálení záveru o pasívnej vecnej legitímácii oboch žalovaných v tomto spore o náhradu nemajetkovej ujmy vychádzajúceho u žalovaného 1/ z ust. § 420 ods. 1 a 2 OZ a u žalovaného 2/ - poisťovne z ust. § 4 ods. 1, 2 a 4 zákona č. 381/2001 Z.z. aj s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR publikované v Zbierke stanovísk NS SR a rozhodnutí súdov SR pod č. R 61/2018 a záveru o neexistencii spoluúčasti poškodeného (syna žalobcov) na škodovej udalosti v zmysle záverov vyššie uvedeného znaleckého posudku a teda o plnej miere zodpovednosti žalovaného 1/ za vzniknutú nemajetkovú ujmu žalobcov súd prvej inštancie konštatoval, že súčasťou práva na ochranu osobnosti je i právo na súkromie a rodinný život. Právo na súkromie zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvoriť a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami, obzvlášť v citovej oblasti, aby fyzická osoba mohla rozvíjať vlastnú osobnosť. Smrť ako absolútna strata predstavuje sama o sebe závažný zásah do práva na ochranu

osobnosti, pričom spôsobuje ťažké psychické rozpoloženie. V prípade fungujúcej rodiny má za následok dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka. Protiprávne narušenie týchto vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na rodinný život fyzickej osoby. Poukázal na to, že Najvyšší súd SR uplatňuje jednotný názor, podľa ktorého súčasťou práva na ochranu súkromia je aj rodinný život spočívajúci v udržiavaní a rozvíjaní vzájomných citových, morálnych a sociálnych väzieb medzi najbližšími osobami. Konanie, ktoré spôsobilo násilné pretrhnutie týchto väzieb stratou člena rodiny, je neoprávneným zásahom do osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Nárok na nemajetkovú ujmu majú rodinní príslušníci, ktorí mali k zosnulému citové, morálne a sociálne väzby a každá z týchto osôb si môže uplatniť nemajetkovú ujmu, ktorá je závislá od intenzity vzťahov k usmrtenej osobe. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba považuje za značnú vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky. Nie sú pritom rozhodujúce subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase, v tej istej situácii nemala aj každá iná fyzická osoba.

7. Vzhľadom na uvedené a výsledky dokazovania mal súd prvej inštancie za to, intenzita zásahu do práva žalobcov na ochranu ich súkromia a rodinného života je daná už len tým, že išlo o ich jediného syna, s ktorým mali silné citové väzby, fungovali ako rodina bezproblémovo, boli na seba naviazaní, trávili spoločne voľný čas. V danom prípade ide o nereparovateľný následok a na strane žalobcov 1/ a 2/ vznikla závažná ujma, ktorá odôvodňuje nárok na priznanie peňažnej náhrady. Morálnu satisfakciu nepovažoval súd prvej inštancie vzhľadom na vyššie uvedené skutkové okolnosti za postačujúcu.

8. Napokon sa súd prvej inštancie zaoberal samotnou výškou peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy žalobcov 1/ a 2/. Poukázal na to, že Občiansky zákonník ani jeho vykonávací predpis neobsahuje žiadny návod na výpočet sumy náhrady nemajetkovej ujmy. Súd pri určení výšky postupoval v zmysle § 853 ods. 1 OZ analogicky podľa rozsahu odškodnenia priznávaného obetiam trestných činov - pri spôsobení smrti podľa § 12 ods. 2 a § 13 zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon č. 274/2017 Z.z.“), kde ako základ pre výpočet (peňažnej náhrady) nemajetkovej ujmy je stanovený 50-násobok minimálnej mzdy v čase vzniku škodovej udalosti. Keďže škodová udalosť vznikla v roku 2020 a minimálna mzda v roku 2020 činila sumu 580,- €, 50-násobok tejto sumy predstavuje sumu 29 000,- €. Pri určovaní výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie prihliadol aj na rozhodovaciu činnosť súdov pri priznávaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch. Poukázal na rozhodnutia NS SR sp. zn. 8Cdo/177/2018 zo dňa 29. 11. 2018, sp. zn. 8Cdo/103/2019 zo dňa 29. 05. 2019, sp. zn. 5Cdo/95/2017 zo dňa 29. 10. 2018, sp. zn. 7Cdo/170/2016 zo dňa 30. 01. 2018, sp. zn. 3CdoGp/1/2016 zo dňa 14. 06. 2017, sp. zn. 6Cdo/219/2017 zo dňa 27. 09. 2018, sp. zn. 3Cdo/57/2018 zo dňa 30. 04. 2019, sp. zn. 3Cdo/57/2018 zo dňa 30. 04. 2019, sp. zn. 3Cdo 228/2012 z 26. 09. 2013, sp.zn. 1MCdo/10/2013 z 27. 01. 2016, či rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/479/2012 z 13. 11. 2013, pričom z tejto rozhodovacej činnosti nevyplýva priznávanie náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým rodičom, deťom, či manželom až vo výške 100 000,- € požadovanej žalobcami 1/ a 2/ v tomto spore, ktorú preto považoval za neprimeranú. Na základe zisteného skutkového stavu pri prihlíadnutí na rozhodovaciu činnosť súdov SR a rozsah odškodňovania priznávaného obetiam trestných činov súd prvej inštancie považoval za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy žalobcov 1/ a 2/ po 20 000,- €.

9. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku v platnom znení (ďalej aj „CSP“) podľa pomeru úspechu žalobcov a žalovaných vo veci. Nakoľko zo žalobcami 1/ a 2/ uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy spolu vo výške 200 000,- € (100 000,- € pre každého) im bola priznaná náhrada spolu vo výške 40 000,- € (20 000,- € každému), žaloba bola teda zamietnutá ohľadne náhrady spolu vo výške 160 000,- €, úspech žalobcov činí 20%, úspech žalovaných 80%. Po odpočítaní úspechu žalobcov od úspechu žalovaných činí rozdiel 60%, preto súd prvej inštancie priznal žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania voči žalobcom 1/ a 2/ v tomto rozsahu.

10. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu podali v zákonnej lehote prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie žalobcovia 1/ a 2/. Rozhodnutie súdu prvej inštancie označili za nesprávne z dôvodu uvedeného v § 365 ods. 1 písm. h) CSP, t.j. z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

11. Žalobcovia nesúhlasili s výškou súdom prvej inštancie priznanej peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy, považovali ju za nedostatočnú a neprimeranú neoprávnenému zásahu do ich osobnostných práv. Boli názoru, že pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy sa nemôže vychádzať len z minulej rozhodovacej činnosti súdov a pri úvahách o primeranosti výšky náhrady tieto oprieť o vážny aritmetický priemer priznaných náhrad v už právoplatne skončených obdobných súdnych konaniach. Náhrada nemajetkovej ujmy je vysoko špecifický inštitút, a preto je nevyhnutné ju hodnotiť od prípadu k prípadu zvlášť s prihliadnutím na všetky jednotlivé špecifiká prejednávanej veci. S poukazom na skutočnosť, že výška náhrady by mala byť priamo úmerná závažnosti spôsobenej ujmy mali za to, že v tomto prípade výška priznanej náhrady rozhodne nezodpovedá ujme, ktorá bola spôsobená žalovaným 1/, nakoľko žalobcovia ako rodičia nebohého boli jeho najbližšími rodinnými príslušníkmi a ako takí s ním mali tie najužšie emocionálne väzby, ktoré boli násilne pretrhnuté, čo nenávratným spôsobom zničilo ich životy. U oboch žalobcov boli počas dokazovania pri ich výsluchu súdu popísané psychické následky smrti ich syna na ich duševné zdravie, spočívajúce najmä v smútku, nespavosti, depresiách, výčitkách svedomia, či pokuse o samovraždu priateľky zosnulého A. B.. Žalobca 1/ nebol schopný niekoľko mesiacov sa sústrediť na výkon svojho podnikania ako vodič a dispečer taxislužby, toto svoje zamestnanie mohol vykonávať len v obmedzenom rozsahu, čo zo sebou prinieslo aj isté finančné problémy. Od smrti svojho syna trpí vysokým krvným tlakom, ošediveli mu vlasy a opakovane sa mu púšťa krv z nosa bez fyzického úderu. Žalobkyňa 2/ okrem nespavosti, úzkosti a triašok užívala antidepresíva a jej celkový psychický stav si vyžiadal konzultácie u odborníkov. Je pravdepodobné, že následky v dôsledku straty syna, ktoré sa už na nich prejavili, môžu postupom času viesť k vzniku závažnejších porúch na ich fyzickom a psychickom zdraví.

12. K rozhodnutiam, na ktoré poukázal súd prvej inštancie pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy žalobcovia podotkli, že sa jednalo o konania začaté v rokoch 2008 až 2017, pričom okolnosti každého prípadu sú iné, ako je iný aj vplyv udalosti na žalobcov a aj správanie sa vinníka. Podľa žalobcov dané rozhodnutia možno vzhľadom na časový odstup, zmenu hodnoty peňazí a spotrebiteľských cien tovarov a služieb považovať za neaktuálne a nebolo by podľa nich správne na ich základe tvoriť ďalšiu judikatúru vo vzťahu k priznávanej výške peňažnej náhrady, ktorá by sa tak de facto postupom rokov znižovala.

13. Žalobcovia namietali aj proti analogickej aplikácii zákona č. 274/2017 Z.z. súdom prvej inštancie pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Uviedli, že v odôvodnení napadnutého rozsudku úplne absentuje zdôvodnenie použitia tejto normy, a to aj s poukazom na inú časť odôvodnenia, kde sa uvádza, že Občiansky zákonník ani jeho vykonávací predpis neobsahuje žiadny návod na výpočet sumy náhrady nemajetkovej ujmy. Boli názoru, že zákon č. 274/2017 Z.z. nemožno na prejednávany prípad použiť ani analogicky, pretože upravuje vzťahy medzi štátom a subjektmi poskytujúcimi pomoc obetiam a finančné odškodňovanie obetí násilných trestných činov z pohľadu trestného práva a v prostredí trestného práva. Nárok žalobcov vznikol na inom právnom základe, nejedná sa o odškodnenie obete alebo pozostalého obete násilného trestného činu zo strany štátu. Preto je vylúčené analogické použitie výpočtu maximálnej výšky odškodnenia podľa tohto zákona na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v tomto spore. Navyše mali žalobcovia za to, že ak by sa výška náhrad z titulu nemajetkovej ujmy uplatnenej podľa predpisov občianskeho práva mala určovať a počítať podľa zákona č. 274/2017 Z.z., tak by to bol zákonodarca v predmetných predpisoch uviedol.

14. Vzhľadom na uvedené boli žalobcovia názoru, že nimi požadovaná výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 100 000,- € pre každého žalobcu nie je zjavne neprimeraná, žiadny právny predpis neobmedzuje možnosť priznať náhradu v takejto výške, jej priznanie rozhodne nebude mať neprimerane závažný ekonomický dopad na žalovaných s poukazom na nepochybnú bonitu žalovaného 2/ ako aj to, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého.

15. Žalobcovia 1/ a 2/ nesúhlasili ani so IV. výrokom rozsudku súdu prvej inštancie o nároku strán sporu na náhradu trov konania podľa pomeru úspechu vo veci, považovali ho za rozporný so široko akceptovanými názormi aplikačnej praxe a s ustálenou judikatúrou. Mali za to, že v konaní mali 100%-ný úspech, pretože im bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy, boli plne úspešní čo do základu nároku. Výška priznanej náhrady v peniazoch závisela výlučne na úvahe súdu odvíjajúcej sa od posúdenia závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva žalobcov došlo, preto žalobcov nemožno zaťažovať procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku konania. Dôsledkom takéto rozhodnutia ako súdnej praxe do budúcnosti by bolo postupné znižovanie výšky žalobcami požadovaných náhrad nemajetkovej ujmy, ktoré by boli síce priznané, no boli by neadekvátne. V tejto súvislosti

žalobcovia poukázali na nález Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 599/2013, z ktorého vyplýva, že pri rozhodnutiach zaväzujúcich na plnenie, ktorými sa rozhoduje o výške plnenia a nerozhoduje sa nimi len o základe nároku ale aj vyčíslenie plnenia závisí od úvahy súdu, všeobecný súd môže priznať plnú náhradu trov konania aj napriek tomu, že mal vo veci úspech len čiastočný. V tomto prípade pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah úspechu účastníka konania ako rozdiel medzi požadovanou a priznanou výškou peňažnej náhrady. Poukázali tiež na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3MCdo/3/2009, podľa ktorého prípad, keď rozhodnutie o výške plnenia je závislé od úvahy súdu je výnimkou zo zásady zodpovednosti za výsledok sporového konania a pre priznanie plnej náhrady trov konania nie je podstatný rozsah čiastočného úspechu (v nepatrnej časti alebo prevažnej časti) a ani to, akú sumu v pomere k súdom priznanej sume účastník uplatňoval. Za neúspech sa nepovažuje rozdiel medzi uplatňovanou a priznanou výškou nároku. Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil rovnaký právny názor aj v rozhodnutiach sp. zn. 1 MCdo 4/2007, 2 MCdo 3/2006, 3 MCdo 9/2007, 3 MCdo 14/2009, 5 MCdo 6/2007 a 5 MCdo 2/2009.

16. Žalobcovia 1/ a 2/ preto navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil, vyhovel žalobe v celom rozsahu a uložil žalovaným 1/ a 2/ nahradiť žalobcom 1/ a 2/ trovy konania v rozsahu 100% v lehote 3 dní od právoplatnosti rozhodnutia s tým, že plnením jedného z nich zaniká v rozsahu tohto plnenia povinnosť druhého, alternatívne aby napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

17. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Uviedol, že zo samotného názvu žalobcami uplatňovaného nároku - nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, nie ujmy majetkovej vyplýva skutočnosť, že sa jedná o morálnu satisfakciu, preto nie je možné pri jej priznaní zohľadňovať aktuálnu ekonomickú situáciu, prihliadať na reálnu hodnotu peňazí pred niekoľkými rokmi a teraz.

18. Žalovaný 1/ nesúhlasil ani s názorom žalobcov, že na určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno ani analogicky aplikovať zákon č. 274/2017 Z.z. Mal za to, že pozostalí po obetiach trestného činu si môžu náhradu škody, alebo nemajetkovej ujmy uplatňovať tak v trestnom, ako i civilnom procese, pričom výška súdom priznanej nemajetkovej ujmy nemôže byť iná v trestnom konaní a iná v civilnom procese. Táto sa musí priznávať na základe rovnakých zásad. Základom pre výpočet odškodnenia podľa daného zákona je 50-násobok minimálnej mzdy v čase vzniku škodovej udalosti, je v ňom teda zohľadnená aj tzv. valorizácia.

19. Napokon žalovaný 1/ súhlasil s výrokom rozsudku súdu prvej inštancie o nároku strán sporu na náhradu trov prvoinštančného konania, ktorý považoval za spravodlivý. Poukázal na to, že niektoré trovy konania boli navyšované navrhovaním a vykonaním nepotrebných a duplicitných úkonov, konkrétne na pojednávaní pred súdom prvej inštancie konanom dňa 19.05.2022 právny zástupca žalobcov navrhoval vykonanie viacerých dôkazov - pripojenie trestného spisu z dopravnej nehody syna žalobcov, výsluch svedkýň – matky žalobcu a priateľky syna žalobcov. Žalovaný 1/ považoval navrhovanie vykonania týchto dôkazov za nadbytočné, lebo o zavinení dopravnej nehody nebolo pochyb na základe pripojeného právoplatného trestného rozkazu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 5T/9/2021 - 260 zo dňa 12.03.2021. Návrh na vykonanie týchto dôkazov bol riadne zaprotokolovaný v zápisnici z pojednávania zo dňa 19.05.2022, súd tomuto návrhu vyhovel a pojednávanie odročil na deň 12.07.2022. Dňa 30.05.2022 zaslal právny zástupca žalobcov písomné podanie na súd - návrh na vykonanie dokazovania, ktorým opakovane navrhol vykonať tie isté dôkazy, ktoré už boli zaprotokolované v zápisnici z pojednávania dňa 19.05.2022. Tento úkon je preto podľa žalovaného 1/ nadbytočný a zbytočne navyšuje trovy konania.

20. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k odvolaniu žalobcov 1/ a 2/ v prvom rade s poukazom na ust. § 359 CSP a odbornú právnickú literatúru, podľa ktorej: „Rozhodnutie (resp. jednotlivý výrok), proti ktorému je prípustné odvolanie, je spravidla vydané vždy len v neprospech niektorej zo strán (buď žalobcu alebo žalovaného). Nemôže teda vyznieť v neprospech obidvoch strán. Z toho vyplýva, že právo podať odvolanie proti tomu-ktorému výroku rozhodnutia má vždy len jedna strana sporu.“ (Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: CH.Beck, 2016, s. 1209) bol názoru, že žalobcovia nesprávne napádajú odvolaním rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu, pretože I. a II. výrokom napadnutého rozsudku súd prvej inštancie čiastočne vyhovel žalobe žalobcov, keď uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcom

nemajetkovú ujmu, týmito výrokmi teda bolo rozhodnuté v prospech žalobcov 1/ a 2/. Žalobcovia boli preto oprávnení odvolaním napadnúť len III. výrok rozsudku súdu prvej inštancie o čiastočnom zamietnutí žaloby a závislý IV. výrok o nároku strán sporu na náhradu trov prvoinštančného konania.

21. Odhliadnuc od uvedeného žalovaný 2/ považoval odvolanie žalobcov za nedôvodné. Bol názoru, že výška náhrady nemajetkovej ujmy pozostalým po obeti dopravnej nehody nie je v právnom poriadku SR upravená žiadnym osobitným právnym predpisom, preto ak súd pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy analogicky prihliadal na ustanovenia zákona č. 274/2017 Z.z., nielenže nejde o vadný postup, práve naopak, je plne legitímny. Podotkol, že súd prvej inštancie pri odôvodňovaní svojich záverov odkázal na predmetný zákon výlučne podporne, čím celkovo zvýšil presvedčivosť napadnutého rozsudku.

22. Žalovaný 2/ poukázal tiež na to, že súd prvej inštancie správne prihliadal na rozhodnutia iných súdov vo veci náhrady nemajetkovej ujmy. Kritizoval žalobcov, že v odvolaní síce (nedôvodne) namietali, že ide o „staršiu“ rozhodovaciu prax, avšak sami neuviedli žiadne „novšie“ rozhodnutia, v ktorých by sudy v obdobných prípadoch priznávali náhradu nemajetkovej ujmy v nimi požadovanej výške. Navyše mal za to, že odškodnenie určené súdom prvej inštancie presahuje výšku náhrady ujmy, akú v prezentovaných rozhodnutiach priznávali iné všeobecné sudy. Na podporu toho poukázal na ďalšie rozhodnutia krajských súdov SR – najmä rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co 339/2011 zo dňa 20.11.2012, rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/183/2014 zo dňa 26.5.2015, rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9Co/341/2015 zo dňa 26.10.2017, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8Co/264/2013 zo dňa 28.10.2013, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012 zo dňa 26.11.2012.

23. Žalovaný 2/ nepopieral, že strata syna znamená veľký zásah do rodinného života žalobcov. Bol však názoru, že pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné prihliadať aj na objektívne kritériá, ako napr. materiálnu odkázanosť žalobcov na výživu a starostlivosť obete dopravnej nehody. A. B. mal v čase smrti 18 rokov, nevyžadoval neustálu opateru žalobcov, žalobcovia na ňom neboli finančne (existenčne) závislí, ani im neposkytoval zdravotnú, či inú osobnú starostlivosť. Priznané odškodnenie má preto žalobcom takmer výlučne „kompenzovať“ smútok z prekonanej straty blízkeho človeka. Zdôraznil tiež skutočnosť, že žalovaný 1/ sa dopustil nedbanlivostného trestného činu, nie úmyselného. Vzhľadom na tieto okolnosti považoval žalobcami požadovanú náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 200 000,- € za zjavne neprimeranú.

24. Napokon mal žalovaný 2/ za to, že neobstoja ani tvrdenia žalobcov o zmene hodnoty peňazí, či náraste cien tovarov a služieb. Náhrada nemajetkovej ujmy má totiž kompenzovať zásah do súkromia a rodinného života žalobcov, nie rastúcu mieru inflácie.

25. Vzhľadom na vyššie uvedené považoval žalovaný 2/ súdom prvej inštancie priznanú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch za dostačujúcu, a preto taktiež navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

26. Žalobcovia 1/ a 2/ v odvolacej replike (vo vyjadrení k vyjadreniam žalovaného 1/ a 2/ k ich odvolaniu) trvali na tom, že skutočnú hodnotu peňazí ako určitý ukazovateľ jej prospešnosti by súd pri svojich úvahách o výške náhrady jednoznačne zohľadniť mal. Podľa nich je logické predpokladať, že so znížením kúpnej sily (reálnej hodnoty) peňazí by sa mala úmerne zvyšovať výška priznanej sumy. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy ako taká sa má odvíjať predovšetkým od intenzity závažnosti vzniknutej ujmy a rozsahu nepriaznivých následkov v posudzovanom prípade. Ak má z pohľadu poškodených dôjsť k skutočnému odškodneniu im spôsobenej nemajetkovej ujmy v peniazoch, tak pri určení jej výšky tu musí nevyhnutne existovať vzťah medzi závažnosťou spôsobenej ujmy a spoločensko-ekonomickou situáciou. Tento vzťah možno vyjadriť jednoduchou úmerou, kedy čím závažnejšia ujma, tým vyššia náhrada takejto ujmy a zároveň čím lepšia všeobecná ekonomická situácia krajiny, tým by rovnako mala byť vyššia aj poskytnutá náhrada v peniazoch. Analogicky poukázali na výšku sankcií za porušenie pravidiel cestnej premávky, ktoré sú postupne zvyšované úmerne od zlepšujúcej sa ekonomickej situácie tak, aby aj reálne plnili svoj účel a vytvorili účinný mechanizmus na zabezpečenie dodržiavania týchto pravidiel (prevencia) a v prípade ich porušenia potrestali páchatelov (represia).

27. Žalobcovia nesúhlasili s tvrdením žalovaného 1/, že nimi navrhované dôkazy, a to pripojenie trestného spisu, výsluch svedkýň – matky žalobcu 1/ a priateľky syna žalobcov boli nepotrebné, či duplicitne navrhované. Uviedli, že už v žalobe navrhli pripojenie trestného spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 5T/9/2021, špecifikovali, ktoré jeho časti je potrebné vykonať ako dôkaz za účelom stanovenia miery zavinenia škodcu a poškodeného na dopravnej nehode. Tento návrh na vykonanie dokazovania zopakovali na prvom pojednávaní v konaní pred súdom prvej inštancie konanom dňa 19.05.2022 z dôvodu, že na prvom pojednávaní vykonaný nebol a považovali ho za dôležitý pre riadne preukázanie skutkového stavu, ako aj pre ďalšie rozhodovanie súdu o dôvodnosti a výške uplatneného nároku žalobcov. Písomným podaním zo dňa 30.05.2022 podľa pokynu zákonného sudcu bližšie špecifikovali, ktoré konkrétne časti trestného spisu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 5T/9/2021 navrhujú vykonať sledujúc hospodárnosť celého konania. Ďalej žalobcovia poukázali na to, že počas prvého pojednávania upustili od vykonania dokazovania výsluchom vyššie uvedených svedkýň. Uzavreli, že všetky súdom prvej inštancie vykonané dôkazy boli dôležité pre preukázanie tvrdení žalobcov a žiadny z dôkazov nebol vykonaný duplicitne, či zjavne nadbytočne s cieľom navýšenia trov právneho zastúpenia právnym zástupcom žalobcov. Dodali, že žiadny zo žalovaných nenamietal vykonanie žiadneho z dôkazov, preto tvrdenia žalovaného 1/ považujú za účelové, nemajúce oporu v zákone, vo vykonanom dokazovaní, či v iných okolnostiach, ktoré sa vyskytli počas prvého pojednávania.

28. Žalobcovia nesúhlasili s názorom žalovaného 2/, že ich odvolanie aj proti I. a II. výroku napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie nie je prípustné, nakoľko tieto neboli vydané v neprospech žalobcov. Mali za to, že rozhodnutie je potrebné považovať za vydané v ich neprospech, aj keď ich návrhu nebolo vyhovené čo i len v časti. Ak objektívne existuje možnosť zvýšenia miery úspechu v rozhodnutí súdu prvej inštancie, nie je možné pochybovať o prípustnosti odvolania z hľadiska úspechu strany v spore.

29. Tvrdenia žalovaného 2/, že priznaná náhrada nemajetkovej ujmy je dostačujúca a že súd musí pri stanovení výšky tejto náhrady zohľadňovať najmä objektívne kritéria napríklad to, že žalobcovia nie sú osobami odkázanými na výživu a starostlivosť svojho zosnulého syna považovali žalobcovia za neadekvátne tejto situácii. Zdôraznili, že výška náhrady nemajetkovej ujmy musí byť primárne v súlade s požiadavkou spravodlivosti a nie je možné hovoriť o spravodlivosti, ak za smrť jediného dieťaťa je výška priznanej satisfakcie stanovená tak nízkou sumou.

30. Vzhľadom na vyššie uvedené žalobcovia 1/ a 2/ trvali na svojom odvolacom návrhu.

31. Žalovaný 2/ v odvolacej duplike trval na tom, že odvolanie žalobcov proti I. a II. výroku napadnutého rozsudku nie je procesne prípustné v zmysle § 359 CSP. Uvedený záver nie je spôsobilý ovplyvniť subjektívny pocit žalobcov, že rozsudok je ako celok vydaný v ich neprospech, keďže súd prvej inštancie im z ich pohľadu priznal „iba“ 20 % žalovanej sumy. Právo podať odvolanie proti konkrétnemu výroku rozhodnutia má vždy tá strana sporu, v ktorej neprospech konkrétny výrok znie. V okolnostiach danej veci boli preto žalobcovia oprávnení odvolaním napadnúť len III. a IV. výrok rozsudku súdu prvej inštancie.

32. Žalovaný 2/ naďalej považoval odvolanie žalobcov za nedôvodné, nimi označený odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h) CSP nie je podľa neho daný. Vo vzťahu k výške nemajetkovej ujmy totiž žalobcovia iba vo všeobecnej rovine tvrdia, že „musí byť primárne v súlade s požiadavkou spravodlivosti a nie je možné hovoriť o spravodlivosti, ak za smrť jediného dieťaťa je výška priznanej satisfakcie stanovená tak nízkou sumou.“. Mal za to, že sa opätovne jedná o subjektívne konštatovanie, ktoré žalobcovia neopierajú o žiadne objektívne kritériá, či rozhodovaciu prax súdov. V ostatnom obsahu odvolacej dupliky žalovaný 2/ zopakoval svoju argumentáciu uvedenú v jeho vyjadrení k odvolaniu žalobcov.

33. Krajský súd funkčne príslušný na rozhodnutie o odvolaní žalobcov 1/ a 2/ podľa § 34 ods. 1 CSP preskúmal vec bez potreby nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP, len v rozsahu odvolania podľa § 379 CSP, len z dôvodov vymedzených v odvolaní podľa § 380 ods. 1 CSP a mimo nich v rozsahu väd týkajúcich sa procesných podmienok v zmysle § 380 ods. 2 CSP, ktoré vady nezistil a dospel k názoru, že odvolanie žalobcov proti I. a II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie vo veci samej o čiastočnom vyhovení žalobe je potrebné odmietnuť a III. výrok vo veci samej o čiastočnom zamietnutí žaloby je potrebné podľa § 388 CSP zmeniť, pretože nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie ani zrušenie z nasledovných dôvodov:

34. Podľa § 359 CSP odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

35. Podľa § 386 písm. b) CSP odvolací súd odmietne odvolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

36. Výrok rozhodnutia súdu vo veci samej, ktorým bolo hoci len čiastočne vyhovené žalobe, súd teda priznal aspoň časť nároku uplatňovaného žalobou, je výrokom vydaným v prospech žalobcu a v neprospech žalovaného. Preto musí súd, aby rozhodol o celom predmete konania, o celom nároku uplatnenom žalobou osobitným výrokom žalobu v časti uplatneného nároku, ktorý považuje za nedôvodný žalobu zamietnuť. Tento výrok je výrokom, ktorým nebolo žalobe (sčasti) vyhovené, preto je výrokom vydaným v prospech žalovaného a v neprospech žalobcu. Preto odvolací súd nesúhlasí s názorom žalobcov 1/ a 2/, že sú subjektívne oprávnení podať odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie v celom rozsahu, t.j. proti všetkým jeho výrokom. V prípade úspechu odvolania žalobcov podaného (len) proti III. výroku napadnutého rozsudku o čiastočnom zamietnutí žaloby spočívajúceho v zmene tohto výroku odvolacím súdom a priznaní aj zvyšku nároku uplatneného žalobou by boli žalobcovia dosiahli nimi požadovaný výsledok – žalobe by bolo vyhovené v celom rozsahu (I. a II. výrokom rozsudku súdu prvej inštancie v spojení s výrokom rozsudku odvolacieho súdu meniacim III. výrok rozsudku súdu prvej inštancie). Odvolací súd preto uzatvára, že žalobcovia 1/ a 2/ nie sú subjektívne oprávnení podať odvolanie proti I. a II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie o čiastočnom vyhovení žalobe. Z uvedeného dôvodu ich odvolanie proti týmto výrokom napadnutého rozsudku ako podané neoprávnenými osobami v zmysle § 386 písm. b) CSP odmietol.

37. Žalobcovia 1/ a 2/ v odvolaní namietajú výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.

38. Rozhodujúcimi kritériami pre určenie výšky náhradu nemajetkovej ujmy sú v zmysle § 13 ods. 3 OZ závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo tak na strane pôvodcu zásahu, ako aj postihnutej osoby.

39. Vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015 okolnosťami, ktoré je potrebné skúmať na strane poškodeného, sú najmä intenzita vzťahu žalobcu (žalobcov) so zomrelým, vek zomrelého a pozostalých, otázku existenčnej závislosti pozostaleho na usmrtenej osobe a prípadné poskytnutie inej satisfakcie. Pritom existenčná závislosť sekundárnej obete (t. j. žalobcov) od primárnej obete (t. j. ich usmrteného syna) je v praxi vnímaná v dvoch rovinách. Je to jednak závislosť materiálna (hmotná) ako aj závislosť nemateriálna - miera odkázanosti v každodennom živote pozostalej osoby, odkázanosť na osobnú starostlivosť, či potreba stretávať sa a pod. Priznaním nemajetkovej ujmy sa však podľa názoru odvolacieho súdu nemá sledovať materiálny význam tejto existenčnej závislosti prejavujúci sa v majetkovej sfére pozostaleho. Opačný výklad by viedol ku duplicitnej náhrade tej istej sumy, ktorá sa kompenzuje cez ustanovenie § 448 OZ ako samostatný právny inštitút peňažného dôchodku pre pozostalých. Na podporu tohto názoru odvolací súd poukazuje na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 4 Tdo 1402/2015 zo dňa 12.04.2016, kde sa o. i. uvádza, že „faktor hmotnej závislosti tak, ako o ňom hovorí napr. Ústavný súd - však nemožno obmedzovať iba na výživu, resp. zaopatrenie pozostaleho z hľadiska ekonomického, lebo taký postup by bol na mieste skôr pri odškodnení v zmysle § 2966 OZ (náhrada nákladov na výživu pozostalým). Na závislosť na účely posudzovania nemajetkovej ujmy je tak vhodnejšie pozeráť ako na existenčnú materiu, keď pozostalý stráca nielen niekoho, kto mu poskytuje finančnú podporu, ale komplexnú starostlivosť, podporu a ochranu.“ V tomto posudzovanom prípade vzhľadom na jeho okolnosti zistené vykonaným dokazovaním navyše nemožno hovoriť o materiálnej závislosti pozostalých žalobcov od ich ledva plnoletého syna.

40. Okolnosti, ktoré je potrebné skúmať na strane pôvodcu zásahu (za predpokladu, ak majú zároveň vplyv na vnímanie ujmy oprávnenými poškodenými osobami) sú najmä postoj žalovaného (ľútosť, náhrada škody, ospravedlnenie a pod.), dopad udalosti do duševnej sféry pôvodcu - fyzickej osoby, jeho majetkové pomery, miera zavinenia škodcu, eventuálne miera spoluzavinenia usmrtenej osoby. Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že majetkové pomery vodiča vozidla majú význam len vo výnimočných prípadoch, ak by celková výška odškodnenia predstavovala pre škodcu likvidačné dôsledky, kedy možno výšku náhrady zmierniť; výška priznanej náhrady teda musí byť taká, aby žalovanému umožnila v budúcnosti uhradiť vzniknutú ujmu pri súčasnom zachovaní možnosti viesť znesiteľný a dôstojný život. Z toho zároveň nemožno vyvodiť opačný záver, že by výnimočne dobrý majetkový stav škodcu alebo poisťovateľa mal byť dôvodom pre vyššie plnenie, neplatí teda vzťah priamej úmery medzi finančnými

pomeri škodcu, resp. poisťovateľa a výškou nároku poškodeného. Majetkové a iné pomery vodiča vozidla nie sú relevantné najmä v prípade, ak namiesto škodcu plní náhradu tretí subjekt, najmä poisťovňa, pretože v tomto prípade priznaná výška náhrady nezasiahne do škodcových majetkových pomerov, zmyslom poistenia je práve garantovať uspokojenie aj takých náhrad, ktoré presahujú vlastné finančné možnosti škodcu.

41. Stanovenie podobného následku v podobných prípadoch je základnou úlohou judikatúry, preto pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné vychádzať z výšky náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá bola priznaná pozostalým poškodeným v podobných prípadoch. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje napr. na odbornú právnickú literatúru ((Šorl. R., Náhrada nemajetkovej ujmy (bolestné za smútok) pozostalého príbuzného, Stav a východiská, Bulletin slovenskej advokácie č. 9/2017 s. 10-12) podávajúcu základný prehľad rozhodnutí slovenských súdov určujúcich náhradu nemajetkovej ujmy, z ktorého vyplýva, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej smrťou príbuzného majú blízke osoby v prvom stupni (rodičia, manžel alebo druh, deti), iné osoby s podmienkou preukázaného blízkeho vzťahu (najmä osoby v druhom a vyššom stupni príbuzenstva spravidla za predpokladu pretrvávajúceho spolužitia v spoločnej domácnosti v čase smrti), ktoré z tohto dôvodu majú bližší kontakt s osobou, ktorá zomrela. Rozhodnutia v prípadoch smrti príbuzného spôsobenej dopravnou nehodou zavinenou z nebanlivosti stanovovali v tom čase výšku náhrady nemajetkovej ujmy pre rodičov a deti v rozpätí od extrémne nízkych hodnôt 4 000 – 6 000,- €, cez priemernú hodnotu okolo 10 000,- €, až po v tom čase extrémne vysoké sumy 22 000 – 33 500 €. Vyššia ako uvedená náhrada nemajetkovej ujmy je dôvodná iba výnimočne, a to pri smrti blízkej osoby zavinennej úmyselne alebo ak je smrť osoby spôsobená porušením povinnosti pri prevádzkovej činnosti (najčastejšie pri porušení pravidiel poskytovania zdravotnej starostlivosti v nemocniciach alebo pri pracovných úrazoch a pod.), čo je odôvodnené tým, že takáto strata blízkej osoby býva prežívaná často intenzívnejšie a tiež vyššie stanovenými kritériami na strane pôvodcu zásahu. Pri zavinení smrti osoby z nebanlivosti potom už aj vzhľadom na kritériá vymedzené vyššie nie je dôvod na to, aby suma stanoveného odškodnenia bola extrémne vysoká. Súd prvej inštancie pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy z tohto rámca nevybočil.

42. Odvolací súd poukazuje na trend stanovovania výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v judikatúre českých súdov po prijatí zákona č. 89/2012 Zb. Občiansky zákonník vychádzajúcej z taktiež dosť všeobecného zákonného kritéria pre stanovenie jej výšky uvedených v § 2959, podľa ktorého pri usmrtení alebo obzvlášť závažnom ublížení na zdraví odčiní škodca duševné útrapy manželov, rodičov, dieťaťa alebo inej blízkej osoby peňažnou náhradou vyvažujúcou plne ich utrpení. Ak výšku náhrady nemožno takto určiť, stanoví sa podľa zásad slušnosti.

43. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 894/2018 zo dňa 19.09.2018 za základnú čiastku náhrady, modifikovateľnú použitím zákonných a judikatúrou odvodených kritérií, možno považovať v prípade najbližších osôb (manžel, rodičia, deti) dvadsaťnásobok priemernej hrubej mesačnej nominálnej mzdy na prepočítané počty zamestnancov v národnom hospodárstve za rok predchádzajúci smrti poškodeného (t.j. v roku 2019 výška takejto náhrady predstavuje v ekonomických podmienkach Českej republiky hodnotu 20 x 34 120,- Kč = 682 400,- Kč, t.j. cca 26 858,- €). Aplikujúc uvedené na tento prípad by bola primeraná výška základnej hodnoty náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej žalobcom nebanlivosťou vodiča vozidla zavinenou smrťou ich syna v ekonomických podmienkach Slovenskej republiky stanovená na sumu 21 840,- € (20 x 1 092,- € - priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca hospodárstva SR za rok 2019).

44. Na túto prax reagoval Ústavný súd Českej republiky vo svojom náleze sp. zn. IV. ÚS 2578/19 zo dňa 31.03.2020, v ktorom na jednej strane kritizuje postup Najvyššieho súdu Českej republiky, že sa svojou judikatúrou vo forme metodiky snaží pri relatívne neurčitej právnej norme (norme s relatívne neurčitou hypotézou, akou § 2959 českého Občianskeho zákonníka je) nastaviť základné východiská a zjednocuje rozhodovaciu prax všeobecných súdov, nakoľko prijatím súkromnoprávnej úpravy účinnej od 01.01.2014 (nového českého Občianskeho zákonníka – zákona č. 89/2012 Zb.) český zákonodarca prejavil snahu (s ktorou sa ústavný súd plne stotožňuje) zbaviť súdne rozhodovanie daných algoritmov, tabuliek, násobkov či iných výpočtov tak, aby nezávislý sudca v konkrétnej súdnej kauze pri rozhodnutí starostlivo a s citom pre vec zhodnotil jej individuálne okolnosti a vykonané dôkazy podľa zásady voľného hodnotenia a „neopisoval metodiky“, či nedoplňoval vopred dané veličiny do stanovených „šablón“. Ústavný súd ČR uvádza, že zo súdneho rozhodovania sa nesmie stať mechanická činnosť, musí zostať

činnosťou jedinečnou a nezávislou. Preto bude aj v budúcnosti (rovnako ako doposiaľ) kritický k snahám unifikovať súdne rozhodovanie o výške odčinenia nemateriálnej ujmy – v tejto súvislosti možno vidieť priestor pre jeho prípadný kasačný zásah. Ústavný súd dohliada, aby sa sudy vyvarovali nežiadúcej paušalizácie a nerezignovali pri vedomí nastavených objektivizačných kritérií na individuálne posúdenie každého prípadu s prihliadnutím na jeho jedinečné okolnosti a aby postupovali nezávisle, neexcesívne a predvídateľne.

45. Na druhej strane Ústavný súd Českej republiky zdôraznil, že ako neopodstatnenú v minulosti odmietol uznesením sp. zn. IV. ÚS 4156/18 ústavnú sťažnosť proti rozsudku Najvyššieho súdu ČR č. k. 25 Cdo 894/2018-239, pretože v danom prípade všeobecné sudy naplnili uvedené požiadavky (podobne vid' tiež rozsudok Najvyššieho súdu č. k. 25 Cdo 3111/2018 – 178 zo dňa 29.05.2019 a nadväzujúce uznesenie Ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 2997/19 zo dňa 05.11.2019). Ústavný súd ČR nevytlúčil, že ak všeobecné sudy síce pracujú s „metodikou“ Najvyššieho súdu ČR (idúcou do istej miery proti zámeru zákonodarcu vyjadrenému v novom Občianskom zákonníku) ako s púhym základom pre výpočet odškodnenia imateriálnej ujmy - vodítkom, od ktorého sa „odrazia“ a ak starostlivo zvažujú, či konkrétny prípad neodôvodňuje odchýlku od základu (či už smerom nahor alebo aj nadol, pretože oboje je možné), pričom svoje rozhodnutia riadne odôvodnia – zrozumiteľne vyložia, ako sa vymedzené kritériá premietajú do kontextu súdnej veci – potom naplnia ústavnoprávne požiadavky na spravodlivé rozhodnutie vo veci a poskytujú ústavnému súdu dôvod na zásah do ich nezávislej rozhodovacej činnosti.

46. Z uvedených úvah Ústavného súdu Českej republiky parafrázovaných odvolacím súdom z bodov 23. až 25. predmetného nálezu podľa názoru odvolacieho súdu vyplýva, že stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy na základe zákonom, či bližšie judikatúrou stanovených kritérií (na strane poškodeného aj pôvodcu neoprávneného zásahu) má byť naďalej predovšetkým vecou voľnej úvahy súdu, avšak nie je ústavnoprávne neakceptovateľné, ak všeobecný súd dospeje k jej výške cestou určitej metodiky za súčasného splnenia požiadavky, že pri rozhodovaní prihliadne vždy na individuálne okolnosti toho ktorého prípadu. Inak povedané k danej výške by bolo možné vzhľadom na starostlivé uváženie individuálnych okolností prípadu dospieť voľnou úvahou aj bez tejto metodiky (ktorá plní len úlohu pomôcky), nakoľko práve tieto individuálne okolnosti jednotlivého prípadu umožňujú stanoviť konečnú peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy vo vyššej, ale aj nižšej výške oproti metodike.

47. Odvolací súd však súhlasí s názorom žalobcov, že ako metodiku na stanovenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 a nasl. OZ nemožno ani analogicky aplikovať spôsob stanovenia výšky odškodnenia obetí trestných činov zakotvený v zákone č. 274/2017 Z.z. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 754/2016 zo dňa 24.01.2017, v ktorom sa (aj keď v súvislosti s náhradou nemajetkovej ujmy spôsobenej v konečnom dôsledku nezákonnou väzbou, resp. trestným stíhaním podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom) uvádza: „Všeobecné sudy disponujú pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania (obzvlášť v prípadoch, ak nezákonné rozhodnutie bolo vydané ešte za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb.) širokou mierou uváženia a ich úvahy nemožno limitovať mechanickým porovnávaním odškodňovania iných prípadov upravených v iných právnych normách. Je to tak jednak preto, že vždy v týchto prípadoch je nevyhnutné vychádzať z osobitných okolností vecí, a jednak preto, že v prípade mechanického prenášania limitov právnej úpravy iných prípadov odškodnenia by to muselo znamenať predchádzajúce posúdenie tam stanovenej výšky odškodnenia z hľadiska spoločenskej spravodlivosti (nemožno limitovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy za trestné stíhanie porovnávaním odškodňovania bolesti obetí trestných činov, pokiaľ všeobecnému súdu nepatrí právomoc posúdiť takúto zákonnú úpravu z hľadiska spoločenskej spravodlivosti). Významným je však i to, že z hľadiska ústavnoprávneho je zodpovednosť štátu v týchto prípadoch konštruovaná ako objektívna absolútna zodpovednosť (štát sa jej nemôže zbaviť). Tieto závery sú osobitne významné pre prípady rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom (orgánov) štátu, ktorý na druhej strane sám ako zákonodarca formuluje kritériá stanovenia ich výšky, a dokonca v dnes účinnom znení právnej úpravy stanovil zákonom ich hornú hranicu (§ 17 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z.z. vo vtedy platnom znení – poznámka odvolacieho súdu). Z tohto dôvodu musí byť poskytnutý všeobecným súdom ako osobitnej a nezávislej zložke štátnej moci široký autonómny priestor na realizáciu voľnej úvahy. Pokiaľ majú potom závery takejto úvahy striktnú oporu vo vykonanom dokazovaní a úvaha všeobecného súdu je vyjadrená v podobe dostatočne, logicky a zrozumiteľne odôvodneného rozhodnutia, iba takýmto postupom môže dôjsť k nastoleniu spravodlivej

rovnováhy medzi štátom ako škodcom a na druhej strane fyzickou osobou poškodenou jeho konaním na základných právach. Ak má každý právo na náhradu škody spôsobenej mu nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu zaručené v čl. 46 ods. 3 ústavy, potom toto právo nie je možné v konkrétnom prípade zákonom obmedziť, či celkom vylúčiť. Opačný prístup by nerešpektoval princíp minimalizácie zásahov do základných práv v podobe ich prípadného obmedzenia a princíp maximalizácie zachovania obsahovej podstaty základného práva (obdobne napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002, obdobne nález sp. zn. II. ÚS 136/02 zo 17. júla 2002, resp. nález sp. zn. II. ÚS 42/01 zo 17. júla 2002 alebo nález sp. zn. III. ÚS 165/02 z 19. decembra 2002). Z rovnakých dôvodov nie je ústavne prípustné vyžadovať aplikáciu takejto limitácie od všeobecných súdov „skrytým“ aplikovaním hraníc stanovených inými právnymi predpismi vo veci sťažovateľky. Na druhej strane však ani ústavný súd nespochybňuje potrebu zjednotenia rozhodovania o výške náhrady nemajetkovej ujmy v týchto prípadoch. Toto zjednotenie môže byť však realizované iba dôsledným aplikovaním (okrem iného aj) naznačených kritérií, smerujúc k porovnateľnosti priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch skutkovo obdobných.“. Odvolací súd preto podotýka, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v rámci ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. OZ nie je limitovaná.

48. Odvolací súd taktiež poukazuje na body 58. – 60. a bod 64. rozsudku Súdneho dvora EÚ C-129/19 zo dňa 16.07.2020, kde sa uvádza: „Vzhľadom na to, že smernica 2004/80 neobsahuje nijaký údaj o výške náhrady, ktorá by mala zodpovedať „spravodlivému a primeranému“ odškodneniu v zmysle článku 12 ods. 2 tejto smernice, ani o spôsobe určenia takéhoto odškodnenia, treba prijať záver, že toto ustanovenie priznáva členským štátom na tento účel určitú mieru voľnej úvahy. V tejto súvislosti treba konštatovať, že odškodnenie uvedené v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 nemá vyplatiť samotný páchatel' dotknutých násilností, ale príslušný orgán členského štátu, na ktorého území bol trestný čin spáchaný, v súlade s článkom 2 tejto smernice, a to prostredníctvom vnútroštátneho systému odškodňovania, ktorého finančnú životaschopnosť je potrebné zabezpečiť s cieľom zaručiť spravodlivé a primerané odškodnenie každej obeť úmyselných násilných trestných činov spáchaných na území dotknutého členského štátu. Preto treba konštatovať, rovnako ako konštatoval generálny advokát v bodoch 137 až 139 svojich návrhov, že „spravodlivé a primerané“ odškodnenie uvedené v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 nemusí nevyhnutne zodpovedať náhrade škody, ktorá môže byť na ťarchu páchatel'a úmyselného násilného trestného činu priznaná obeť tohto trestného činu. V dôsledku toho táto náhrada nemusí nevyhnutne zabezpečiť úplnú náhradu majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú táto obeť utrpela... V zmysle článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 totiž odškodnenie priznané takýmto obeť predstavuje príspevok k náhrade majetkovej a nemajetkovej ujmy, ktorú tieto obeť utrpeli. Takýto príspevok možno považovať za „spravodlivý a primeraný“, ak primerane kompenzuje utrpenie, ktorému boli vystavené.“.

49. Napokon aj v odbornej právnickej literatúre sa možno stretnúť s názorom, že: „Zákon o obeťiach TČ ustanovuje pevnou sumou výšku odškodnenia v prípade spôsobenia smrti v dôsledku trestného činu na 50-násobok minimálnej mzdy (§ 12 ods. 2 zákona o obeťiach TČ), ktorú možno z osobitných dôvodov primerane znížiť (§ 14 zákona o obeťiach TČ). Odvíjať rýdzo súkromnoprávne nároky od verejnoprávných predpisov, ktorými na seba štát dobrovoľne preberá záväzok odškodnenia pri najzávažnejších zásahoch do osobnej a telesnej integrity (a ktorého výška závisí výlučne od "nastavených parametrov sociálneho štátu"), nie je presvedčivé. Vzhľadom na to, že v zákone o obeťiach TČ na seba štát preberá záväzok kompenzovať dôsledky spôsobené trestnou činnosťou iných subjektov, tu, podľa nášho názoru, nie sú prítomné také spoločné znaky, ktoré by zdôvodňovali analogickú aplikáciu tejto maximálnej výšky odškodnenia na rýdzo súkromnoprávne vzťahy medzi sekundárnou obeťou a pôvodcom protiprávneho zásahu. Navyše, záväzok štátu uhradiť obeťiam trestných činov určitú peňažnú čiastku je len podporným mechanizmom a nevyklučuje súkromnoprávny nárok na náhradu voči skutočnému páchatel'ovi ako pôvodcovi zásahu v rozsahu, v akom nebol pokrytý poskytnutou sumou zo strany štátu. Poškodenej osobe preto zákon o obeťiach TČ nebráni uplatniť si zvyšnú sumu náhrady za nemajetkovú ujmu priamo voči porušiteľovi. Považovať tak sumu odškodnenia v zákone o obeťiach TČ za akýsi horný limit nemajetkovej ujmy vo všeobecnosti nemožno považovať za správne. Vzťah medzi sekundárnou obeťou a škodcom by sa mal spravovať iba súkromnoprávnymi pravidlami určenými k jeho regulácii a výška náhrady by mala byť ustanovená podľa zákonných kritérií vykladaných spôsobom, aby bol čo najviac dosiahnutý cieľ týchto zákonných noriem.“ (článok „Určovanie výšky náhrady nemajetkovej ujmy sekundárných obeť“ od autorky Mgr. Veroniky Trojčákovej, PhD. uverejnený v (online) časopise Súkromné právo č. 1/2023).

50. Odvolací súd preto uzatvára, že pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy nemožno prihliadať na limitáciu odškodnenia obete násilnej trestnej činnosti podľa zákona č. 274/2017 Z.z. s poukazom na dôvodovú správu k zákonu č. 215/2016 Z.z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi (zrušenému zákonom č. 274/2017 Z.z.) ako normy verejného práva, judikatúru Ústavného súdu SR, judikatúru Súdneho dvora Európskej únie k transponovanej smernici. Podľa dôvodovej správy je účelom zákona zabezpečenie len minimálnych štandardov odškodnenia zo strany štátu, štát pritom nie je v zmluvnom vzťahu s pôvodcom neoprávneného zásahu, kým poisťovateľ v prípade poisteného pôvodcu áno. Zákon o odškodňovaní obetí násilnej trestnej činnosti preto nemôže byť podkladom úvahy súdu pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy. Práve iný účel zákona o odškodňovaní obetí násilnej trestnej činnosti (minimálne štandardy odškodnenia) znemožňuje použiť tento zákon v rámci analógie práva pri určení výšky uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy.

51. Napriek uvedenému možno však konštatovať, že súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy prihliadol na zákonné kritériá pre jej priznanie; funkciu primeranej náhrady nemajetkovej ujmy; kritériá určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy na strane poškodeného a škodcu ustálené najmä českou judikatúrou, ktoré sú štandardne podporne zaužívané aj slovenskými súdmi pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy (aj keď ich súd prvej inštancie výslovne nevymenoval, ich zohľadnenie vyplýva z toho, ako vyhodnotil výsledky vykonaného dokazovania, z ktorých tieto okolnosti vyplývajú); prihliadol na všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti zohľadnením čiastok priznaných v iných porovnateľných prípadoch, pretože objektívne podobná ujma vyžaduje vyvážené porovnateľnou čiastkou, aj na rozhodovaciu činnosť slovenských súdov.

52. Podľa názoru odvolacieho súdu neobstojí argument žalobcov, že sa jedná o staršiu judikatúru jednak z dôvodu, že od škodovej udalosti až do konečného ustálenia primeranej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v niektorých prípadoch až Najvyšším súdom SR, či Ústavným súdom SR prebehne značná doba a súd môže vychádzať len z judikatúry, ktorú ma v danom čase k dispozícii týkajúcej sa obdobných škodových udalostí, ktoré sa stali dávno predtým, ako škodová udalosť, od ktorej sa v jeho posudzovanej veci odvodzuje náhrada nemajetkovej ujmy; jednak z dôvodu, že súdom prvej inštancie stanovená výška náhrady po 20 000,- € každému žalobcovi extrémne nevybočila z 20 – násobku priemernej mzdy zamestnanca hospodárstva SR odzrkadľujúcej životnú úroveň a valorizáciu nároku (v zmysle rozhodovacej činnosti NS ČR, najmä rozsudku sp. zn. 25 Cdo 894/2018 z 19.09.2018).

53. Na druhej strane žalobcovia v odvolacom konaní neuviedli príkladmo súdne rozhodnutie potvrdzujúce ich tvrdenie, že výška súdom prvej inštancie priznanej náhrady nezodpovedá rozhodovacej praxi súdov v Slovenskej republike v obdobných prípadoch, resp. že výška nimi požadovanej náhrady nemajetkovej ujmy pre každého z nich po 100 000,- € nie je neprimerane vysoká.

54. Aj keď súdom prvej inštancie na základe jeho voľnej úvahy stanovená výška náhrady nemajetkovej ujmy nevybočuje z vyššie uvedených hľadísk, odvolací súd vzhľadom na individuálne okolnosti prípadu, za ktorých došlo k zásahu do práva žalobcov na súkromný a rodinný život a intenzitu tohto zásahu, na základe svojej voľnej úvahy zvýšil peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy pre každého zo žalobcov o 2 000,- €, t.j. spolu na sumu po 22 000,- € pre každého z nich z dôvodu, že im pri dopravnej nehode zomrel jediný syn, nemajú ďalších potomkov, tento zomrel v mladom veku 18 rokov, teda k odlúčeniu došlo skoro, mohli spolu prežiť ešte mnoho rokov. Keďže súd určuje výšku náhrady voľnou úvahou, odhadom, nie je dôvod na jej vyčísľovanie na jednotlivé eurá, či desiatky eur presne. Takto určená výška náhrady zodpovedá aj metodike stanovenej v rozsudku Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 894/2018 zo dňa 19.09.2018. Odvolací súd zdôrazňuje, že sumu náhrady nemajetkovej ujmy nemožno deliť medzi jednotlivé sekundárne obete na časti podľa počtu obetí, pretože by to bolo v rozpore so všeobecným princípom ekvivalencie plnenia (ak je viac poškodených, odškodniť treba každého, ak poškodený nie je nikto, náhrada škody nikomu nepatrí).

55. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd zvýšil výšku náhrady nemajetkovej ujmy žalobcov 1/ a 2/ pre každého na sumu spolu po 22 000,- € a žalobu žalobcov zamietol vo zvyšnej časti, t.j. v časti sumy po 78 000,- € uplatňovanej každým zo žalobcov zvlášť.

56. Odvolací súd rozhodol aj bez návrhu v zmysle § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 a 2 CSP o nároku strán sporu na náhradu trov konania ako celku (t.j. prvoinštančného i odvolacieho), pretože zmenil prvoinštančné rozhodnutie (§ 396 ods. 2 CSP). Odvolací súd súhlasí

s odvolacou námietkou žalobcov, že s prihliadnutím na charakter nárokov uplatnených žalobou má byť žalobcom voči žalovaným priznaný nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy, pretože výška plnenia závisela od úvahy súdu (porovnaj uznesenie Ústavného súdu SR č. k. I. ÚS 56/2017 – 12 zo dňa 08. 02. 2017, podľa ktorého aj keď CSP nemá obsahovo podobné ustanovenie ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy). Podľa názoru odvolacieho súdu je potrebné to zohľadniť v rozsahu úspechu strany sporu vyššie uvedeným spôsobom, o ktorom rozhoduje sudca v rozhodnutí vo veci samej, pretože súdny úradník v zmysle § 262 ods. 2 CSP pri vyčíslení výšky náhrady trov z tohto rozsahu vychádza. Pri vyjadrení rozsahu náhrady – v plnom rozsahu, by súdny úradník mal určovať výšku trov zo žalobou uplatneného nároku, preto je nevyhnutné zdôrazniť už vo vymedzení rozsahu náhrady trov, že ich výška (aj keď nekrátená pomerom úspechu žalobcu a úspechu žalovaného) sa má počítat z prisúdenej sumy. V dôsledku priznávania výšky náhrady trov konania z prisúdenej sumy, je zohľadnená aj čiastočná dôvodnosť odvolania žalobcov, ktorý ním dosiahli jej zvýšenie, a tým aj zvýšenie výšky náhrady trov konania.

57. Nakoľko o výške náhrady trov konania rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník, určil odvolací súd začiatok lehoty na plnenie podľa § 232 ods. 2 CSP od právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania.

58. Na záver pre úplnosť odvolací súd dodáva, že námietky žalovaného 1/ ohľadne neúčelnosti, nadbytočnosti, či duplicity dôkazných návrhov zo strany žalobcov nemajú vplyv na rozsah nároku žalobcov na náhradu trov konania. Ich účelnosť sa totiž skúma pri rozhodovaní o samotnej výške náhrady trov konania podľa § 262 ods. 2 CSP. Z hľadiska určovania rozsahu nároku je relevantným len posudzovanie miery úspechu strán sporu v konaní. Preto sa odvolací súd pri rozhodovaní o (rozsahu) nároku na náhradu trov konania týmito námietkami žalovaného 1/ ohľadne akých úkonov právnej služby a teda v akej celkovej výške (ne)patrí žalobcom náhrada trov konania, ani protiargumentáciou žalobcov v tejto otázke nezaoberal.

59. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v § 421 ods. u 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP); na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v ods.u 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
 - b) kto ho robí,
 - c) ktorej veci sa týka,
 - d) čo sa ním sleduje a
 - e) podpis
- (§ 127 ods. 1 CSP).

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 C .s p.)

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

Strany sporu majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom; dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods.u 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak neboli splnené podmienky podľa § 429 CSP, resp. dovolanie má vady podľa § 429 CSP napriek riadnemu poučeniu dovolateľa o povinnosti podľa § 429 CSP v odvolacom konaní, resp. napriek výzve súdu prvej inštancie adresovanej dovolateľovi na odstránenie väd a jeho poučení o následkoch neodstránenia väd dovolania, dovolací súd dovolanie odmietne (§ 447 písm. e) CSP v spojení s § 436 ods. 1 CSP).